

A CONSELLERIA DE MEIO AMBIENTE DEU CARTA BRANCA AOS MAIORES ANTENTADOS ECOLÓXICOS DOS GOVERNOS FRAGA

BALANCE AMBIENTAL DUNHA LEXISLATURA

Manuel Soto e Xosé Veiras

UNHA AVALIACIÓN DA XESTIÓN AMBIENTAL DA XUNTA DURANTE ESTES CATRO ANOS SUPÓN AVALIAR O TRABALLO DA CONSELLERIA MEIO AMBIENTE, A PRINCIPAL NOVIDADE DO ANTERIOR PROCESO ELECTORAL. O NOMEAMENTO DO SEU TITULAR, CARLOS DEL ÁLAMO, FOI RECIBIDO CON MANIFESTO ESCÉPTICO POLOS COLECTIVOS DE DEFENSA AMBIENTAL, POIS ERAN COÑECEDORES DAS SUAS IDEAS SOBRE A PROBLEMÁTICA DA EUCALIPTIZACIÓN E OS INCÉNDIOS FORESTAIOS, AO SER DEL ÁLAMO O RESPONSÁBEL DO PLAN FORESTAL DE 1992, OU SOBRE A XESTIÓN DA CAZA E A PESCA. A POLÍTICA CLIENTELISTA PRÓPRIA DOS GOVERNOS FRAGA IRÍA DOMINANDO AS RELACIÓNIS ENTRE A NOVA CONSELLERIA E O MOVIMENTO ECOLOXISTA, E Á MEDIDA QUE SE CONFIRMARON AS ACTUACIÓNIS MAIS DEGRADANTES PARA O AMBIENTE, FOI MEDRANDO A FENDA ENTRE AQUELA E A IMENSA MAIORIA DO MOVIMENTO ECOLOXISTA.

FALTA DE DIÁLOGO E DE APOIO ÁS ASOCIACIÓNIS ECOLOXISTAS

A Conselleria de Medio Ambiente configurou-se como un departamento para só a "metade" do ambiente, ao non englobar sectores tan importantes como o da planificación hidrolóxica (Augas de Galicia), pero ainda así a sua existéncia foi considerada como positiva, xa que permitiría identificar con mais claridade as políticas ambientais do goberno, e tamén, pensabamos, incidir positivamente en aspectos básicos do problema ambiental como a educación e a inspección ambientais.

Pero as actuaciónis da Conselleria irían desanimando progresivamente ao conxunto do ecoloxismo. No primeiro ano da nova Conselleria a convocatoria de axudas a actividades de educación ambiental non foi realizada, ao que veu sumar-se o incumprimento das convocatorias de reunións do Consello Galego do Meio Ambiente. Se o cumprimento das formalidades se foi resolvendo ben que mal, o fondo da cuestión non cambiou en absoluto. Nos anos seguintes, as ordes de subvencións eran resoltas a finais de agosto, para realizar actividades que tiñan que rematar en setembro ou outubro, e o orzamento das axudas para todo o país non superaría os 20 millóns de pesetas (para mais de medio cento de Asociacións Protectoras de MA e centos de Centros de Ensino...); cando só en apagar lumes se inviste de forma discrecional de 3 a 5 mil millóns de pesetas anuais.

O enterramento ilegal de vacas en Mesia deu a verdadeira talla dos responsábeis da Conselleria de Meio Ambiente.

POLÍTICAS AMBIENTAIS

Pero, loxicamente, serían as políticas sobre o meio ambiente as que arrepiarion as protestas da maioria dos grupos ecoloxistas, ao acentuar-se nos últimos catro anos a realización de proxectos altamente impactantes, desouvidos tanto a oposición de colectivos locais afectados como a de científicos e intelectuais, que, ao contrario, puxeron de manifesto unha maior concienciación ambiental da sociedade galega.

A Conselleria de Medio Ambiente mostrou-se carente de ideas e de peso político, pregando-se tanto aos intereses dos restantes departamentos (Obras Públicas, Indústria, Agricultura...) como aos sectores empresariais e, nomeadamente dalgunhas empresas concretas como as eléctricas (FENO-

SA, Cortizo...), tanto na instalación de novos encoros e minicentrais ou parques eólicos como na xestión de residuos) ou calquera outra con problemas ambientais (louseiras, Grupo Toxeiro na Ría de Ferrol, Epifánio Campos na queima de aceites...). Ben ao contrario, mostrou-se fortemente activa en perseguir aqueles proxectos municipais mais avanzados que entraban en contradición cos intereses crematísticos de sócios seus como FENOSA; só así se pode entender a criminalización ambiental da compostaxe, ou o condicionamento de investimentos e infraestructuras municipais á aceptación do Plano SOGAMA.

Sobre a falta de criterios ambientais en relación cos proxectos de parques eólicos e minicentrais abonda co expos-

to por Reza no seu artigo deste número de Cerna. No plano da conservación, deron-se os pasos mínimos exixidos desde a UE para definir os espacios da Rede Natura, con propostas ás veces condicionadas por intereses empresariais concretos e sen ter adoptado medidas preventivas efectivas de protección contra os impactos que encoros, minicentrais, parques eólicos e canteiras están a causar nestes lugares.

No eido forestal continuou o sometimento aos intereses das papeleiras e fábricas de taboleiros que deseñaron o plan forestal, tendo-se culminado o gran eucaliptal que é hoxe toda a Galiza costeira e continuando a sangria de meios destinados a apagalumes, que de paso lle serven para apagar a conflitividade de fondo que tal política xera. O mesmo pensamento sumiso manifesta-se como permisividade e inibición diante da entrada de cultivos transxénicos no noso agro e explica a inexistencia de calquera estratéxia para a reconversión ecolólica da nosa agrogandeiria ou o asentamento das poboacións rurais.

O FRACASO DO CONSELLO GALEGO DE MEDIO AMBIENTE (COGAMA)

A inoperancia deste órgano consultivo é un reflexo mais do fracaso ambiental do Governo galego. ADEGA e a FEG abandonaron a reunión do pleno do COGAMA de xullo deste ano en sinal de protesta pola escasa consideración dos seus dictames por parte da Xunta de Galicia, así como polo seu mal funcionamento (ADEGA e a FEG queixaronse ao Valedor do Pobo para reclamar a convocatoria de reunións) e falta de pluralismo.

Importantes iniciativas governamentais, como os Planos INFOGA anuais de loita contra os incendios, o plano sectorial hidroeléctrico das bacias de Galiza-Costa, a modificación do plano sectorial eólico, o proxecto de "lei das rías" ou o Observatorio Galego de Educación Ambiental non foron sometidos á consideración do COGAMA antes da sua aprobación. O propio Plano Hidrolóxico de Galiza-Costa foi elaborado de costas ao COGAMA.

Os principais dictames aprobados por unanimidade non foron tidos en conta pola Xunta, como o relativo ao proxecto de *Lei de conservación* (ano 2000), as recomendacións de fomento da compostaxe (dictame sobre o *Plan de xestión do lixo*, 1997), o dictame sobre a construcción de tres pistas nas veigas de Rairiz, na Límia, (2000) que recomendaba a eliminación das pistas e a restauración do meio, ou os dous primeiros dictames (do ano 1996) sobre a xestión de resíduos perigosos e o plano eólico. Nesta mesma liña, cabe salientar o silenciamiento do ditame sobre a redución de resíduos, aprobado por unanimidade na respectiva comisión de traballo en xaneiro do 2001.

Este fracaso pode-se achacar á falta de pluralidade do COGAMA, o que o converte nun órgano inútil, ao seren maioria os representantes da Xunta. Nestas condicións, de pouco ten servido o intenso traballo que os colectivos ecoloxistas representados viñeron desenvolvendo.

INCUMPRIMENTOS NO PROGRAMA DA CONSELLERIA

Estes son algúns dos incumprimentos mais importantes do programa ambiental da Consellería

- A estratéxia para a conservación e uso sustentábel da biodiversidade, "un dos obxectivos básicos", non foi elaborada.
- Do "Plano de Conservación dos Bosques Maduros", que se centraria nas nosas fragas más valiosas, e do "Plano de Conservación do Ecosistema Litoral", non se sabe nada.
- O labor desenvolvido para a "potenciación das comunidades de montes e da xestión e ordenación sostible dos seus montes" foi ben cativo. Non así o apoio recibido polas organizacións de comunidades e proprietarios particulares afins ao goberno.
- A Consellería asumiou "o desenvolvemento dun enfoque de avaliación ambiental, de forma que se incluan planos e programas".

Nen un só plano ou programa foi obxecto ainda de avaliación ambiental.

- No 1999 estaria elaborada a "ordenanza-tipo de protección contra a contaminación acústica, hoxe ainda non rematada.
- Non se criou a "oficina de reciclaxe", que tería por obxecto "orientar e cataliza-lo mercado da reciclaxe en Galicia", mais si se levou a cabo a "valorización enerxética" do lixo na incineradora de SOGAMA.
- A Estratéxia Galega de Educación Ambiental ficou convertida en pouco máis que papel mollado, mália a importancia "incuestionable" da educación ambiental.

Nada mais ser nomeado Carlos del Álamo conselleiro de medio ambiente, ADEGA solicitou-lle unha entrevista para expor-lle directamente o posicionamento da Asociación sobre as diferentes políticas ambientais, e tamén ofrecer-lle o diálogo e o apoio naquelhas matérias nas que se poidería chegar a acordos.

Este ofrecemento presupón que parte da Asociación unha concepción plural da problemática ambiental e tamén unha percepción das dificuldades coas que unha Consellería realmente comprometida na defensa ambiental se ia topar. Na entrevista falou-se dos respectivos posicionamentos en temas tais como a xestión de resíduos e a política forestal, nos que desde un comezo se percibiron diferencias insalvables.

beis. Con todo, ADEGA ofreceu-lle ao conselleiro a colaboración en tarefas de educación ambiental e na inspección ambiental (denuncia de agresións), aspectos básicos nos que, segundo ADEGA, o entendimento podería ter lugar incluso cando as políticas imediatas non atinxisen o consenso.

Por outra banda, esta oferta requiría unha Consellería aberta ao diálogo e interesada no potenciamento das Entidades de Protección da Natureza (grupos ecoloxistas), algo que pouco a pouco se iría manifestando afastado dos seus intereses. Así, o dereito á participación sería condicionado pola Consellería, que lle negou a ADEGA a presenza nas mesas de debate sobre as Estratéxias Galegas de Conservación ou de

Educación Ambiental. O ofrecemento de diálogo feito desde a Asociación non deu resultado algúin, pero serían as políticas reais en diferentes frontes as que irían pechando as portas ao entendimento, xa non só con ADEGA senón coa maioria do movemento ecoloxista.

Polas mesmas razóns, ADEGA está ensaiando hoxe vias de colaboración coas administracións locais en tarefas básicas da xestión ambiental. Trata-se dunha experiencia ainda nos seus inicios, pero que se vai agrandando pouco a pouco. É mui desexábel que esta experiencia se consolide e sirva como referencia para as relacións cunha futura Consellería de MA mais comprometida coa nosa natureza e o desenvolvemento sustentábel.